

QORIN TIFINING ZAMONAVIY LABORATOR DIAGNOSTIKASI

Eshniyozova Nafisat Tulqin qizi

*SamDTU klinik laborator diagnostikasi va DKTF
klinik laborator diagnostikasi kursi bilan kafedrası kursanti*

Karimova Linara Alixanovna

*SamDTU klinik laborator diagnostikasi va
DKTF klinik laborator diagnostikasi kursi bilan kafedrası assistenti
Samarqand davlat tibbiyot universiteti. Samarqand, Uzbekiston*

Qorin tifi davriy kechadigan yuqumli kasallikdir. U ichakning yallig‘lanishi mahalliy limfa sistemasi, tomirlar ichki qoplamasining zararlanishi, shuningdek jigar, qorin bo‘shlig‘i organlarining yallig‘lanishi bilan birga davom etib boradi. Ba‘zi hollarda o‘pka tizimi ham zararlanishi mumkin [1,2].

Kalit so‘zlar: qorin tifi, yallig‘lanish, diagnostika, etiologiya, kultural metod;

Infeksion-yallig‘lanish jarayoni antroponozlarga kiradi. Ya‘ni faqat inson populyatsiyasida aylanib yuradi. Qo‘zg‘atuvchi yallig‘lanish jarayonining uzoq davom etuvchi shakllarini qo‘zg‘atadi. Sharqiy va G‘arbiy Yevropa sharoitida tif nisbatan kam uchraydi. Biroq, patologik jarayonning prognozi hamisha juda jiddiy bo‘ladi. Septik asoratlari, shok va o‘lim rivojlanish ehtimoli yuqori. Qorin tifi diagnostikasi, terapiyasi statsionar, yuqumli kasalliklar shifoxonasi sharoitida tegishli mutaxassis nazorati ostida o‘tkaziladi [3,4].

Qorin tifi yoki paratif bilan og‘rigan bemordan olingan klinik material namunalarining laboratoriya tekshiruvlari va qorin tifi yoki paratif bakteriya tashuvchanligiga shubha tug‘ilganda, III-IV patogenlik guruhidagi PBA bilan ishlash uchun sanitariya-epidemiologik xulosasi bo‘lgan laboratoriyalar tomonidan amalga oshiriladi [6,7].

Qorin tifi va paratiflar etiologiyasini tasdiqlash usullari bakteriologik, molekulyar-genetik (polimeraza zanjir reaksiyasi (PZR), serologik (passiv gemagglutinatsiya reaksiyasi (PGA)) va boshqa usullar bo‘lib, ular qo‘zg‘atuvchilarni indikatsiya qilish va identifikatsiya qilish imkonini beradi [9,10].

Qorin tifi va paratiflarni tashxislashning asosiy usuli bakteriologik usul bo‘lib, klinik material namunalarini oldindan boyitish muhitlariga ekib, selektiv va differensial-diagnostik ozuqa muhitlariga ekilgandan so‘ng qo‘zg‘atuvchilarning sof kulturasini ajratib olish, fermentativ va antigen xususiyatlari bo‘yicha identifikatsiya qilish, mikroblarga qarshi dorilarga sezgirlikni aniqlash, shuningdek, epidemiologik nazorat va guruh kasalliklarini tekshirish maqsadida genetik markerlarni aniqlash hisoblanadi [5,8].

Qorin tifi va (yoki) paratiflarning etiologiyasini tasdiqlash kasallikning bosqichiga qarab laboratoriyalarda mavjud bo'lgan usullar bilan amalga oshiriladi: isitmada - qonni bakteriologik usul bilan tekshiriladi; birinchi haftaning oxirida va keyingi kunlarda - najas va siydik namunalarini bakteriologik va molekulyar-genetik usullar bilan tekshiriladi; epidemiologik ko'rsatmalarga ko'ra, o't suyuqligi, ko'krak suti namunalari, rozeola qirindilari bakteriologik va molekulyar-biologik laboratoriya diagnostikasi usullari bilan tekshiriladi [11,12].

Infeksion jarayonning klinik kechishi har doim ham qorin tifi va paratiflarni farqlashga imkon bermaydi, shuning uchun ularni qiyosiy tashxislashning yagona usuli qo'zg'atuvchining sof kulturasini ajratib olish bilan biomaterial namunalarini kultural tekshirish va uni serologik variant darajasigacha identifikatsiya qilishdir.

Surunkali bakteriya tashuvchilikka shubha qilinganda siydik, o't va najas namunalari bakteriologik va molekulyar-biologik laboratoriya diagnostikasi usullari bilan tekshiriladi [7].

Qorin tifi va (yoki) paratif kasalliklarining o'lim bilan tugashida patologoanatomik tekshirishda olingan materiallar (ichak to'qimalari namunalari, shu jumladan limfoid to'qima - Peyer pilakchalari, taloq, jigar, suyak ko'migi) laboratoriya tekshiruvidan o'tkaziladi [9,10].

Biologik materialdan to'g'ri namuna olish va uni sanitariya-epidemiologiya talablariga muvofiq tadqiqotga oldindan tayyorlash laboratoriya tadqiqotlarini sifatli o'tkazishning majburiy talabidir.

Qorin tifi yoki paratif bilan og'rigan bemordan klinik materialni (qon, najas, siydik, o't va boshqalar) olish bemorni murojaat qilgan kuni etiotrop davolash boshlanishidan oldin aniqlagan tibbiyot tashkilotlarida amalga oshiriladi [8,9].

Qorin tifi yoki paratif bilan og'rigan bemorni uyda davolashda tekshirish uchun material olish tibbiyot muassasalari xodimlari tomonidan amalga oshiriladi.

Guruhli kasallanish bilan kechadigan qorin tifi yoki paratif o'choqlarida qorin tifi yoki paratif bilan kasallangan (kasallikka gumon qilingan) bemorlardan klinik material namunalarini olish va laboratoriya tekshiruvidan o'tkazish tibbiyot xodimlari tomonidan amalga oshiriladi [1,2].

Kasallikka chalingan shaxslar, faoliyati oziq-ovqat mahsulotlari va ichimlik suvini ishlab chiqarish, saqlash, tashish va sotish, aholiga kommunal va maishiy xizmat ko'rsatish bilan bog'liq bo'lgan tashkilotlarning mansabdor shaxslari va xodimlari, qorin tifi qo'zg'atuvchilarining tirik ekinlari bilan ishlovchilar, epidemik o'choqlarda ta'lim va tibbiy faoliyatni amalga oshiruvchi tashkilotlar xodimlarining materiallari federal davlat sanitariya-epidemiologiya nazoratini ta'minlovchi tashkilotlarning laboratoriyalarida tekshiriladi.

Klinik materialning hajmi va ro'yxati epidemiologik tekshiruv o'tkazish uchun mas'ul bo'lgan mutaxassis tomonidan belgilanadi. Kasallik etiologiyasini aniqlash

maqsadida klinik material namunalarini laboratoriyaga yetkazish namuna olingandan so'ng 24 soat ichida amalga oshiriladi.

Qorin tifi va (yoki) paratif o'choqlarida, kasallik holatlari sonidan qat'i nazar, barcha bemorlar laboratoriya tekshiruvidan o'tkazilishi kerak. Qorin tifi va paratiflar bilan kasallanish darajasidan qat'i nazar, 5 va undan ortiq kalendar kun davomida kuzatilgan noaniq etiologiyali isitma bilan og'rigan barcha shaxslar qon namunalarini "gemokultura"ga tekshirishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Norboyeva F. Modern aspects of etiology and epidemiology of giardiasis //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. -2024. -T. 2. -№. 11. -C. 25-28.
2. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Maxmudova H. Mechanisms of infection by echinococcosis //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. -2024. -T. 2. -№. 11. -C. 18-21.
3. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Axmadova P. Role of conditionally pathogenic microflora in human life activities //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. -2024. -T. 2. -№. 11. -C. 29-32.
4. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Muminova G. Instrumental diagnostic studies in chronic pancreatitis //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. -2024. -C. 16-20.
5. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Norxujayeva A. Etiopathogenesis and modern laboratory diagnosis of prostatitis //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. -2024. -C. 6-10.
6. Umarova T. A. et al. The main purpose of laboratory diagnosis in rheumatic diseases //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. -2024. -C. 82-85.
7. Umarova T. A. et al. The main purpose of laboratory diagnosis in rheumatic diseases //International Conference on Modern Science and Scientific Studies. -2024. -C. 82-85.
8. Kudratova Z. E. et al. The Role of Cytokine Regulation in Obstructive Syndrome of Atypical Genesis in Children //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. -2021. -T. 25. -№. 1. -C. 6279-6291.
9. Mukhamadiev L. A., Rustamova G. R., Kudratova Z. E. Immediate results of complex treatment of children with chronic tonsillitis and chronic adenoiditis associated with CMV and EBV //Western European Journal of Medicine and Medical Science. -2024. -T. 2. -№. 5. -C. 20-24.
10. Umarova T. A., Kudratova Z. E., Abduazizova Z. New views on clinical and laboratory aspects of rotavirus infection //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. -2024. -T. 2. -№. 12. -C. 17-20.
11. Kudratova Z. E. et al. Principles of therapy of chlamydial and mycoplasma infections at the present stage //Вопросы науки и образования. -2021. -№. 28 (153). -C. 23-26.
12. Kudratova Z. E. et al. Chlamydial infections (intracellular infection) in the development of bronchitis //TJE-Tematics journal of Education ISSN. -2021. -C. 2249-9822.